

Werkgroep Pasgeld

www.pasgeldnatuurlijk.com
facebook.com/pasgeldnatuurlijk
[Instagram: #pasgeldnatuurlijk](https://www.instagram.com/pasgeldnatuurlijk)
[Twitter: PasgeldNatuurlijk](https://twitter.com/PasgeldNatuurlijk)
pasgeldnatuurlijk@gmail.com

Werkgroep Pasgeld is een organisatie van bewoners, omwonenden, betrokkenen en belanghebbenden van Pasgeld. Zij is een onderdeel van de Stichting Pasgeld Natuurlijk

Natuurlijk Delfland

www.knnv.nl/afdelingDelfland
Facebook: NatuurlijkDelfland
Instagram: NatuurlijkDelfland
Twitter: NatuurlijkDelfland
NatuurlijkDelfland@knnv.nl

Natuurlijk Delfland

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse
Natuurhistorische Vereniging

1 februari 2024

Betreft: Zienswijze Ontwerp Bestemmingsplan Pasgeld Oost

Gemeente Rijswijk
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders en gemeenteraad
2280 HH RIJSWIJK

Geacht College en gemeenteraad,

Over het door u uitgebrachte Ontwerp Bestemmingsplan Pasgeld Oost hebben wij een aantal opmerkingen, aanbevelingen en vragen die wij u hierbij in onze zienswijze aanbieden. Daar waar nodig sluit onze tekst aan op onze inspraakreactie op het Voorontwerp Pasgeld Oost en op uw Nota van Beantwoording. Daar waar u mogelijk op dat moment onze inbreng niet kon beantwoorden in uw Nota van beantwoording hebben wij dat aangegeven aangezien wij beantwoording in tweede instantie op prijs stellen.

1. Integrale benadering en Passende beoordeling/Plan MER

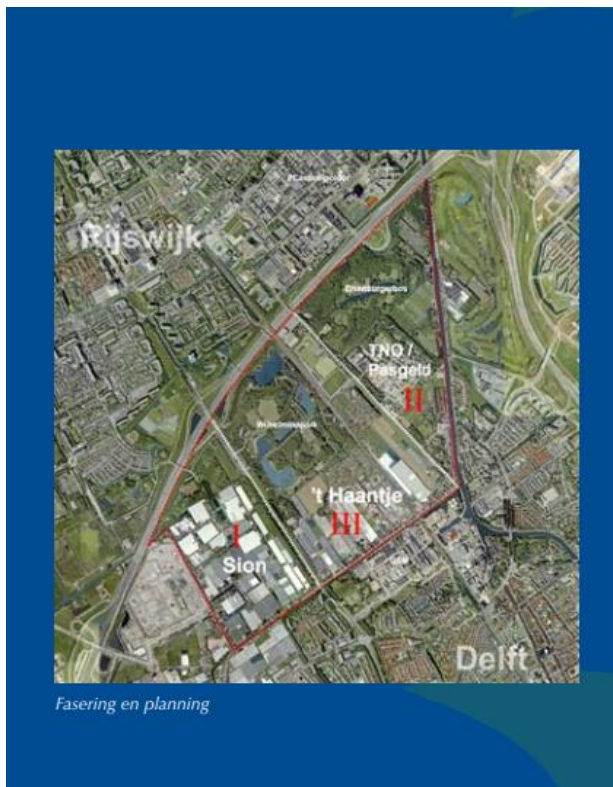
In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij dat wij van meet af aan grote nadruk hebben gelegd op een integrale benadering. Dit komt neer op het integraal bekijken van het gebied Pasgeld in relatie tot Rijswijk Zuid en in relatie tot de voorgenomen, nabijgelegen, omvangrijke woningbouw in de Boogaard (2500 woningen), het Kesslerpark (2100 woningen) en het Havenkwartier (2500 woningen), dat wil zeggen in relatie tot een totaal **7100** te realiseren woningen, waarvan de toekomstige bewoners straks allemaal voor hun behoefte aan transport, natuur, water, groen en recreatie gebruik zullen gaan maken van Rijswijk Zuid. Dit geldt evenzeer voor de natuur- en milieueffecten van de in Pasgeld West te bouwen **1000** woningen, de **110** woningen in **Pasgeld Oost**, de op de TNO-locatie te bouwen **835** woningen en de realisatie van naar eigen zeggen grootste Europese Biotech Campus op de DSM-locatie. Factoren die bij een goede ruimtelijke ordening en de daarbij

behorende afwegingen een belangrijke rol spelen zijn o.a. verkeersbewegingen die toenemen, geluidsoverlast, afname luchtkwaliteit, druk op groen en natuur.

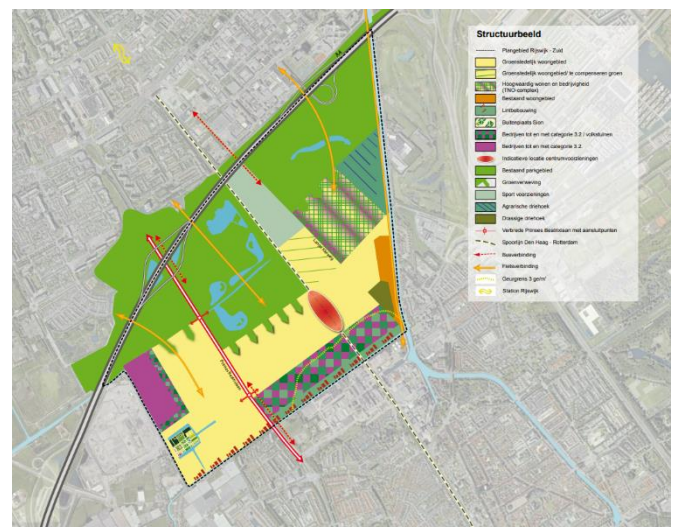
Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vragen:

- In het Bestemmingsplan Sion 't Haantje staat in de MER-paragraaf het volgende: "De totale ontwikkeling in Rijswijk-Zuid ..... is daarmee m.e.r.-plichtig" Is het niet zo dat de verplichting tot een milieu-effectenrapportage voortvloeit uit de hierboven aangegeven algemene opmerkingen?
- Is een evaluatie c.q. herbeoordeling niet absoluut noodzakelijk en vereist van de in de MER uit 2010 (*nota bene*) opgenomen aspecten van Pasgeld Oost en omgeving als woningdichtheid, verkeer, luchtkwaliteit, groen, water en natuur vanuit een goede toedeling van de ruimtelijke functies zoals dat in de Omgevingswet wordt voorgeschreven.?
- In de door KuiperCompagnons opgestelde Aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling – Bestemmingsplan "Pasgeld-Oost" (30 maart 2023) worden alleen de uit het plan voortkomende milieubelastende aspecten besproken geheel los van de hierboven genoemde omgevingsinvloeden. Bent u niet met ons van mening dat een integrale herbeoordeling c.q. evaluatie van de MER noodzakelijk is?

U antwoordt dat dit niet nodig is, omdat Pasgeld-Oost buiten het Bestemmingsplan Sion- 't Haantje valt. Dat mag zo zijn, maar het valt wel degelijk binnen het plangebied van het Masterplan Rijswijk-Zuid. Zie hiervoor onderstaand kaartjes van figuur 1 fasering en planning en figuur 2 Structuurbeeld uit het Masterplan Rijswijk-Zuid.

Figuur 2 Kaartje fasering en planning Masterplan Rijswijk Zuid

Figuur 1 Kaartje Structuurbeeld Masterplan Rijswijk Zuid

Dit Masterplan is in 2010 uitgangspunt voor de MER. Door op een later moment bestemmingsplannen te ontwikkelen en dan te verklaren dat zij buiten de MER-plicht c.q. buiten de ook door de commissie MER aanbevolen evaluatieverplichting vallen gaat ons te ver. Wij wijzen er op dat een en andermaal opvolgende wethouders hebben gepleit voor een

integrale aanpak van Pasgeld als een geheel. Dat was ook het uitgangspunt van de zogenoemde Schetsboek-aanpak en het daarop volgende TAUW-onderzoek van de natuurwaarden en het onderzoek van Arcadis naar de watersysteemeffecten. Ook in het Verkeerskundig Onderzoek Rijswijk Buiten Pasgeld van GoudappelCoffeng (bijlage 14 bij het ontwerp) worden de ontwikkelingen in Parkrijk en Pasgeld inclusief zelfs de TNO-locatie, de locatie van het Primatencentrum en bedrijfsterrein de Heulweg meegenomen. U kiest willekeurig uw plangebied uit net naar het u uitkomt. Dat levert een gebrek aan consistentie op.

Wij zijn het niet eens met het m.e.r. beoordelingsbesluit en handhaven derhalve ons verzoek voor een MER c.q. een evaluatie/herbeoordeling van het bestemmingsplan Pasgeld Oost en de sinds 2010 opgetreden effecten, zoals wij dat ook voor het bestemmingsplan Pasgeld West hebben gevraagd. Het valt niet te ontkennen dat de ontwikkeling van Rijswijk Zuid grote effecten heeft op een aantal milieuaspecten. Alleen al de effecten op de kwetsbare verkeersaspecten, mobiliteit en luchtkwaliteit rechtvaardigen ons inziens een MER. Ons advies zou zijn om deze MER voor beide plannen tegelijkertijd te entameren.

U wijst er nog op dat een evenwichtige toedeling van functies aan locaties behoort bij de Omgevingswet en dat in het onderhavige geval het gaat om een bestemmingsplan onder de vigeur van de Wro. Dat mag zo zijn, maar de formule van de 'evenwichtige toedeling van functie aan locaties' is toch te beschouwen als een beter hanteerbare en toetsbare omschrijving van de formule van de 'goede ruimtelijke ordening' en zou alleen al om die reden ook nu al de uitgangspunt van uw ruimtelijk handelen mogen zijn. Bovendien is de Omgevingswet per 1 januari 2024 van kracht en kunnen we ons inziens zonder meer refereren aan deze invulling van een 'goede ruimtelijke ordening'.

2. Automobilititeit en fietsverkeer

In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij:

- i. Het laatste kwantitatieve verkeersonderzoek voor Rijswijk Buiten (Sion + Parkrijk) is het onderzoek Goudappel 2011. Dit onderzoek dateert van voor de doortrekking van de A4, en neemt derhalve de zeer sterk toegenomen verkeersintensiteit op de A4 niet mee. In het verkeerskundig onderzoek uit 2021 is Sion niet meegenomen en is geen rekening gehouden met verkeersstromen door Parkrijk en Pasgeld met als bestemming Sion dan wel verkeersstromen welke als sluipverkeer te betitelen zijn.
- ii. De gemeente laat in alle verkeerskundige onderzoeken de woningontwikkeling in de Bogaard (Hof van Rijswijk, The Minister), het Havenkwartier en het Kesslerpark buiten beschouwing. Voor al deze ontwikkelingen geldt dat er geschat 9230 voertuigen (met een bijpassend aantal voertuigbewegingen) toegevoegd zullen worden aan de bestaande infrastructuur.
- iii. De geplande verbreding van de A4 ter hoogte van Rijswijk zal niet vóór 2025 een aanvang nemen. Werkzaamheden ter hoogte van Rijswijk zijn door Rijkswaterstaat ingeschat in het tijdsvenster 2025-2028. Al deze jaartallen staan inmiddels i.v.m. de stikstofproblematiek ter discussie.
- iv. Het Bestemmingsplan Pasgeld West en het Voorontwerp Pasgeld Oost bespreken de mogelijkheid tot het beperken van doorgaand verkeer door het gebied Pasgeld, dit middels een knip op de Lange Kleiweg en eventueel een knip op de Wateringseweg.
- v. Bovengenoemde knip op de Lange Kleiweg beperkt de bereikbaarheid van Rijswijk Buiten tot de afrit Rijswijk en de Wateringseweg (vanuit Delft). Deze laatste weg is nauwelijks als doorgaande weg te kwalificeren, gezien de wegversmallingen ter plaatse. Dit betekent dat in geval van een calamiteit op of in de buurt van de afrit Rijswijk of de Prinses Beatrixlaan grote delen van Rijswijk Buiten de facto onbereikbaar worden. De aanwezigheid van drie bruggen op de Wateringseweg leidt er tevens toe dat deze weg ongeschikt is voor zwaarder verkeer.

- vi. Momenteel is de A4 één van de grootste fileknelpunten van Nederland, en staat er elke middag een file op de A4 bij Rijswijk (richting Rotterdam). Deze file ontstaat deels door een compleet gebrek aan capaciteit op de afrit Rijswijk. Dit capaciteitsgebrek leidt tot overloop op de afrit Plaspoelpolder, waarna automobilisten enerzijds de file vermijden door over de Polakweg, de Lange Kleiweg en de Wateringseweg of de Laan van het Haantje richting de A4 te rijden. Anderzijds gebruikt bestemmingsverkeer voor Sion en Parkrijk de eerder genoemde route via de Polakweg en de Lange Kleiweg. Het plaatsen van een knip op de Lange Kleiweg zal enerzijds leiden tot grotere verkeersdruk op de afrit Rijswijk, anderzijds zullen automobilisten door Oud-Rijswijk rijden om op die manier Rijswijk Buiten te bereiken. Ditzelfde zal gelden voor verkeer dat Den Haag Zuidwest als bestemming heeft.
- vii. Afrit Rijswijk zal pas tijdens de herinrichting van de A4 gewijzigd kunnen worden. In het beste geval zal dit medio 2026 plaats vinden, realistischer is te verwachten dat de herinrichting medio 2028 plaats zal vinden. Tot die tijd zal het capaciteitsgebrek op de afrit blijven bijdragen aan dagelijkse files.
- viii. Met de bouw van grote aantallen studentenwoningen in het Havenkwartier voor studenten van de TU Delft is het duidelijk dat het fietsverkeer over het Jaagpad fors zal toenemen. De bouw van 1000 woningen in Pasgeld West en de 110 woningen in Pasgeld Oost komen daar bovenop. Wij kijken eveneens naar de onderhandelingen tussen de gemeente en TNO over de TNO-locatie. In het Masterplan Rijswijk Zuid staan hier 835 woningen ingepland. Ook de ambitie van gemeente Delft en DSM om op de direct ten zuiden van het plangebied gelegen Biotech Campus zo spoedig mogelijk vol te bouwen met jonge startende biotechbedrijven is aan de orde. Dit moet volgens zeggen de grootste Biotech Campus van Europa worden.

Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vragen:

- a. Uit bovengenoemde algemene opmerkingen is af te leiden dat het plaatsen van een knip op de Lange Kleiweg leidt tot een afname van de bereikbaarheid van Rijswijk Buiten, Rijswijk en Den Haag Zuidwest. Tevens kan er gesteld worden dat het plaatsen van eerder genoemde knip op de Lange Kleiweg een potentieel gevaarlijke situatie oplevert in geval van grote verkeersdrukte of calamiteiten.
- b. Het verdient aanbeveling, indien doorgaand verkeer over de Lange Kleiweg ontmoedigd moet worden, de Lange Kleiweg als ontsluitingsweg te zien voor Parkrijk en Pasgeld, en een knip te plaatsen op de Wateringseweg.
- c. Overwogen kan worden, met additionele verkeerskundige ingrepen, verkeer via de Lange Kleiweg en de Laan van het Haantje te ontmoedigen door te rijden naar Delft om de weg te vervolgen richting de A4.
- d. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat de laatste kwantitatieve verkeerskundige studie voor Rijswijk Buiten het rapport GoudappelCoffeng in 2021 is, dat slechts de verkeerskundige ontwikkeling van deelgebieden Sion en Parkrijk onderzoekt. Uitvoering van een integraal verkeersplan voor de gemeente Rijswijk, waarin de genoemde ontwikkelingen wel meegenomen zijn strekt tot aanbeveling (zie ook de motie D66).
- e. Zijn de effecten voor het fietsverkeer over het Jaagpad, Lange Kleiweg, 't Haantje, Laan van 't Haantje en in Delft de Wateringseweg/knooppunt Kalverbos voldoende in kaart gebracht c.q. met buurgemeente Delft overlegd?
- f. Zijn de effecten van bovengenoemde ontwikkelingen in voldoende mate met bestaande bewoners/belanghebbenden overlegd?
- g. Tevens zou het een goed idee zijn een meer concrete uitwerking van principes zoals uiteengezet in de Strategische Mobiliteitsvisie (2019) te onderzoeken waarbij de integrale effecten van de actuele ontwikkelingen uitgangspunt zijn.

U antwoordt dat naar aanleiding van de ontwikkeling van Pasgeld GoudappelCoffeng in 2021 een verkeersonderzoek heeft uitgevoerd (bijlage 14 bij het voorontwerp). Sweco heeft in 2023 een actualisatie geproduceerd (bijlage 15 bij het voorontwerp). Op basis van de

verkeersonderzoeken (2021, 2023) is gebleken dat de Lange Kleiweg geschikt is voor de ontwikkelingen, maar er zijn ook enkele (toekomstige) knelpunten geconstateerd. De gemeente onderzoekt nog hoe de diverse woon- en werkgebieden in en rondom Pasgeld en de Plaspoelpolder naar de toekomst toe het beste bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig gehouden kunnen worden.

Onze conclusie op uw antwoord is dat weliswaar wordt geconstateerd dat er knelpunten zijn, maar dat die niet van een oplossing worden voorzien. De 1110 woningen en bijbehorende voorzieningen worden wel aangelegd, maar de verkeerskundige knelpunten o.a. die langs de Lange Kleiweg en vooral die op het kruispunt met Laan van 't Haantje, die nu al bestaan en worden voorzien krijgen geen oplossing. Van omwonenden zijn al veel klachten over de veiligheid voor overstekende kinderen op dit kruispunt.

Dit geldt te meer daar wij voor het eerst in bijlage 14 Verkeersonderzoek Rijswijk Buiten Pasgeld van GoudappelCoffeng van 2021 p. 4/5 lezen dat op de TNO-locatie in de deelplannen 9/10 rekening wordt gehouden met 500 woningen. Zie figuren 3 en 4. Dat maakt het totaal in Pasgeld 1610 woningen en zal de knelpunten die bewoners nu al ervaren nog verder doen toenemen. Wij wijzen er overigens op dat uw raad nog kortgeleden heeft besloten om geen woningbouw toe te laten op de TNO-locatie.

De melding van uw voornemen om op de TNO-locatie 500 woningen te bouwen is voor ons en naar wij aannemen ook voor uw raad nieuwe informatie. Deze bouw zal niet alleen verkeerskundige knelpunten doen toenemen, maar ook de bestaande natuurwaarden op de TNO-locatie (o.a. ransuil, bosuil, buizerd, haas, vleermuissoorten) aantasten. Zie verder punt 4.

Figuur 2.6: Deelplannen Parkrijk en Pasgeld

Figuur 4 Deelplannen Parkrijk en Pasgeld

Gebied	woningen	detailhandel en horeca (m ² bvo)	gezondheidscentrum (behandelkamers)	school (lokalen)	kinderdagverblijf (m ² bvo)	bedrijven (m ² bvo)	tuincentrum (m ² bvo)
1	550	0	0	0	-	-	-
2	800	2.800	33	16	500	-	-
3	850	0	0	16	500	-	-
4	400	0	0	0	-	-	-
5	100	0	0	0	-	-	-
6	0	0	0	0	-	10.000	43.000
7	0	0	0	0	-	18.000	-
8	200	0	0	0	-	-	-
09/10	500	0	0	0	-	-	-
totaal	3.400	2.800	33	32	1.000	28.000	43.000

Tabel 2.1: Ruimtelijk programma ontwikkeling RijswijkBuiten Pasgeld

Figuur 3 Ruimtelijk programma Rijswijk Buiten Pasgeld

Onze conclusie is dat te veel woningen op een te kleine locatie worden geperst vanwege financiële overwegingen, waarbij de bijbehorende verkeerskundige knelpunten wel in kaart zijn gebracht, maar niet van een oplossing zijn voorzien. Vaststelling van het bestemmingsplan is ons inziens pas mogelijk als voor de knelpunten voldoende adequate oplossingen worden vastgesteld dan wel in het vooruitzicht kunnen worden gesteld.

3. Openbaar vervoer

In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij:

- i. Er wordt geschermd met de aantrekkelijkheid van openbaar vervoer in het algemeen en een verhoging van de frequentie op de spoorlijn Delft – Den Haag om het voorgenomen station Rijswijk Zuid aantrekkelijk te maken voor reizigers.
- ii. Er is momenteel in de planning van Prorail geen concrete aanduiding met betrekking tot de realisatie van een station in Rijswijk Buiten.
- iii. Er is momenteel in de planning van andere stadsgewestelijke vervoerders (HTM, R-Net) geen concrete aanduiding met betrekking tot aanleg van lightrail verbindingen of

uitbreiding van de bestaande verbindingen. Er is wel sprake van een verhoging van de frequentie van een busverbinding via de Prinses Beatrixlaan.

- iv. In het Bestemmingsplan Sion 't Haantje staat het volgende commentaar van provincie en Stadsgewest :”Station/halte Stedenbaan. Provincie en Stadsgewest vinden het opnemen van een nieuw (Stedenbaan)station op de spoorlijn Den Haag-Rotterdam in het bestemmingsplan voorbarig.”

Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vragen:

- a. Uit bovengenoemde punten is af te leiden dat een goede ontsluiting van Rijswijk Buiten met openbaar vervoer allerminst een gegeven is en dat belangrijke stakeholders geen concrete plannen hebben om kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer te realiseren in Rijswijk Buiten of hebben wij het hier mis?
- b. Hoe wil de gemeente komen tot een goede ontsluiting met openbaar vervoer van Pasgeld Oost?

U antwoordt dat maatregelen in ov-infrastructuur en -dienstregeling buiten de reikwijdte van dit bestemmingsplan vallen.

Onze reactie is dat dit wel erg kort door de bocht is. Gezien de bij punt 3 genoemde knelpunten in de (auto)mobiliteit zou mede een oplossing mogen worden verwacht van een sterke verbetering van het openbaar vervoer, dan wel van een concreet vooruitzicht op een dergelijke sterke verbetering.

4. Natuurwaarden en biodiversiteit

In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij:

- i. Uit de rapportages van Bureau VanderHelm blijkt de aanwezigheid van een o.g.v. de Vogelrichtlijn strikt beschermde populatie (familiegroep/winterroest) ransuilen met hun jaarrond beschermde nest(en) en het eveneens beschermde foerageergebied met een omtrek van 1 kilometer rond die jaarrond beschermde nesten. Het voedsel van ransuilen bestaat voor 74.8% uit veldmuizen *Microtus arvalis*. (noot: Natuurlijk Delfland verricht op dit moment onderzoek naar de muizensoorten in de uitwerpselen van de kolonie ransuilen in Pasgeld). Dit betekent dat jacht overwegend in open landbouwgebieden moet plaatsvinden.¹ Deze open foerageergebieden worden gevormd door de weilanden in Pasgeld West, het rijshoutmoeras in Pasgeld Oost, de TNO-locatie en het Slagenlandschap. VanderHelm² zegt hierover het volgende:

“De ransuilen van het aangetroffen broedpaar foerageren in de omgeving van de nestlocatie. De fusieafstand (afstand tussen twee waarnemingen van een ransuil waarbij er vanuit gegaan kan worden dat dit hetzelfde individu/paartje betreft) van de ransuil is 1 kilometer. Het foerageergebied bestaat uit open en half open gebieden. Gemeten vanaf het nest kunnen de ransuilen daarom redelijkerwijs foerageren in het Wilhelminapark, het grootste deel van het Elsenburgerbos en het hieraan gelegen Slagenlandschap, Pasgeld Oost en Pasgeld West.”

- ii. Door VanderHelm wordt gesteld dat in het geval Pasgeld West wegvalt: “Indien deze locatie weg valt als zijnde foerageergebied, is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig in de andere genoemde gebieden.” Deze stelling wordt echter op geen enkele manier onderbouwd, noch wordt verwezen naar wetenschappelijke literatuur, waarin de stelling dat indien meer dan een kwart van het foerageergebied wegvalt er dan in de resterende driekwart voldoende foerageergebied overblijft. Zeker gezien in het licht van de zeer slechte staat van instandhouding van de ransuil. Daarbij moet nog

---

¹ Limosa 65 (1992): 1-6 Territorium- en nestkeuze bij de Ransuil *Asio otus*. Selection of territory and nest by Long-eared Owls *Asio otus*. WILLEM VAN MANEN met dank aan ROB BIJLSMA

² VanderHelm Milieubeheer B.V. (2020). RYRY20201272. Soortgericht onderzoek naar vleermuizen, vogels en eikelmuis volkstuintencomplex de Schoffel te Rijswijk, d.d. 09-11- 2021

gezegd worden dat, omdat het voedsel van de ransuil voor 74.8% uit veldmuizen bestaat, het open weiland van Pasgeld West en het open moerassig gebied van Pasgeld Oost kwalitatief hoogwaardige onderdelen vormen van zijn foerageergebied. De veldmuis verkiest droge graslanden met een middelhoge vegetatie, maar ze komt ook voor in weilanden, ruigtes, tuinen, jonge bosaanplantingen en andere vegetatietypes zonder hoge bomen.

- iii. Het bosgedeelte van het Wilhelminapark en het Elsenburgerbos vormt maar voor een beperkt deel, namelijk de niet-bosgedeelten, een onderdeel van het foerageergebied. VanderHelm zegt er wel het volgende bij: "Indien de landschappen van deze andere gebieden veranderen, dient nader bekeken te worden of dit van invloed kan zijn op de functionele leefomgeving van de ransuil." Inmiddels is duidelijk dat de 'landschappen van de andere gebieden' wel degelijk zullen veranderen. Ook in Pasgeld Oost is uw voornemen om het nu nog voor de ransuil kwalitatief waardevolle, onbebouwde foerageergebied te gaan bebouwen. Dat houdt in dat naast het eerste kwart bestaande uit de open weilanden van Pasgeld West ook het tweede kwart van het foerageergebied van de ransuil bestaande uit de open moerassige velden van Pasgeld Oost zal verdwijnen. Het derde deel van het foerageergebied bestaande uit de open grasvelden van de TNO-locatie staan eveneens op het punt om door de gemeente volgebouwd te gaan worden met 500 woningen.
- iv. De open grasvelden in Wilhelminapark en Elsenburgerbos vormen een onderdeel van nu al drukbezochte en de door de aangrenzende woningbouw ten noorden en zuiden ervan in de toekomst nog veel drukker bezochte recreatieparken. Hun geschiktheid als foerageergebied voor de ransuil zal verder afnemen. Alleen het verder weg gelegen weiland van het Slagenlandschap blijft dan over. Op dit moment foerageren de ransuilen vooral vanaf hun uitkijkpunt in de kronkelwilgen aan de zuidzijde van Tuinvereniging De Schoffel in het gebied direct ten zuiden van De Schoffel waar de voorgenomen woningbouw tot een hoogte van 35 meter zal gaan plaatsvinden.
- v. Volgens Sovon is, zoals gezegd, de staat van instandhouding van de ransuil 'zeer ongunstig'. Door bebouwing van het nu nog onbebouwde grasland in Pasgeld West en Pasgeld Oost zal de reeds zeer ongunstige staat van instandhouding door eliminatie van de robuuste en gezonde populatie ransuilen in De Schoffel nog verder worden aangetast. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat hiervoor een ontheffing van de Wet natuurbescherming zal worden verkregen.
- vi. De Schoffel e.o. is tevens een habitat van de watervleermuis, de gewone en de ruige dwergvleermuis. Op dezelfde locatie staat een in het kader van de gemeentelijke verordening beschermde houtopstand bestaande uit een rij van meer dan 20 bomen waar de kolonie ransuilen gebruik van maakt, waaronder de bomen met het jaarrond beschermde nest.

Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vraag:

- a. Houdt het College er rekening mee dat o.g.v. de Wet natuurbescherming in het bijzonder de bepalingen over de Vogelrichtlijn een groot deel van het plangebied dat als essentieel foerageergebied voor de ransuil fungeert, niet bebouwd zal kunnen worden?

Uw antwoordt dat een bestemmingsplan mag niet worden vastgesteld indien en voor zover op voorhand redelijkerwijs had moeten worden ingezien dat het soortenbeschermingsregime in de Wnb de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat. Het voorgaande is vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. En dat de gemeente Rijswijk op 31 juli 2023 een ontheffingsaanvraag heeft ingediend bij de ODH, die

als toetser gemandateerd is door de provincie Zuid-Holland.

Met het eerste deel van uw antwoord zijn wij het geheel eens. Het bestemmingsplan Pasgeld Oost mag niet worden vastgesteld als het soortenbeschermingsregime de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat. Over het laatste deel van uw antwoord merken wij op dat deze ontheffingsaanvraag is aangehaakt bij het Bestemmingsplan Pasgeld West en om die reden niet kan dienen als een ontheffingsaanvraag voor het Bestemmingsplan Pasgeld Oost. De graslanden, ruigtes en moerassige delen van Pasgeld Oost gelden immers als een onlosmakelijk onderdeel van het essentiële foerageergebied van de kolonie ransuilen in Pasgeld West. Door de bouw van 110 woningen in dat deel van het foerageergebied en de voorgenomen bouw van 500 woningen in de TNO-locatie wordt dit foerageergebied ernstig aangetast. Ons inziens dient hiertoe een nieuwe ontheffingsaanvraag te worden gestart bij de ODH als gemandateerde door de provincie Zuid-Holland. Daarbij dient eveneens rekening gehouden te worden met de inmiddels waargenomen soorten als de vrouwtjesbosuil, de steenuil, de buizerds en de overige ecologische effecten op de relatie van Pasgeld Oost met de TNO-locatie en het Slagenlandschap. Vaststelling van het bestemmingsplan is ons inziens dan ook pas mogelijk na een beslissing van de ODH.

5. Bestemmingsplangrens

In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij:

- i. De gemeente heeft steeds vastgehouden aan de vigerende bestemmingsplangrens van Sion 't Haantje voor Pasgeld West. Het is daarom verbazingwekkend om nu te constateren dat grote groenblauwe delen van Pasgeld Oost, waaronder het Slagenlandschap, de Bosloper en de Parkloper terug zijn te zien als onderdeel van het Voorontwerp Pasgeld West. Zonder enig voorafgaand signaal. Noch in het traject van het Schetsboek, noch in het traject van het directe overleg met wethouder en Projectbureau Rijswijk Zuid. Zelfs op de door KuiperCompagnons getekende plankaart op de voorzijde van het Ontwerp Bestemmingsplan Pasgeld West worden nog gewoon de grenzen van Pasgeld West uit het vigerende bestemmingsplan Sion 't Haantje gehanteerd. Dit is toch moeilijk te beschouwen als een bestendig proces van een goede ruimtelijke ordening, dat bovendien inzichtelijk is voor alle betrokkenen.

Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vragen:

- a. Is het toeval dat plotsklaps de groenblauwe delen van Pasgeld Oost worden ingelijfd bij Pasgeld West?
- b. Is het inlijven van de groenblauwe delen van Pasgeld Oost bij Pasgeld West bedoeld om de hoge woningdichtheid van Pasgeld West, tweeënehalf maal die van het wijkdeel Sion, meer acceptabel te maken?

U antwoordt dat het bestemmingsplan Pasgeld-Oost alleen betrekking heeft op de ontwikkellocatie zelf. Binnen welk bestemmingsplan de groenblauwe delen in de omgeving vallen doet op zichzelf niet ter zake, en staat los van de ontwikkelingen die hier plaatsvinden.

Dit antwoord achten wij niet consistent met de eerder met u afgesproken integrale benadering in dit geval van de natuurwaarden waarop ook de onderzoeken en rapportages en aanbevelingen van VanderHelm en TAUW zijn gebaseerd.

6. Waterberging en wateroverlast

In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij:

- i. Volgens het beleid van het Hoogheemraadschap Delfland moet de watercompensatie plaatsvinden binnen het te verhard gebied. Een groot deel, 5000 m³, wordt niet gerealiseerd in Pasgeld West, maar in de in Pasgeld Oost te realiseren Bosloper hetgeen daar tot verlies van het areaal groen zal leiden.

- ii. In het Bestemmingsplan Sion 't Haantje staat: "Het maaiveld moet worden opgehoogd met (bruto) ongeveer 1,5 meter om de gewenste drooglegging te bereiken. Wij nemen aan dat dit ook voor Pasgeld West en Pasgeld Oost zal gelden. De bestaande bebouwing langs de Lange Kleiweg, de Van Hardenbroeklaan en Jaagpad komt door de ophoging van 1,5 meter in een dal terecht tussen die ophoging van de nieuwbouw en de dijken/kades van Vliet en Kerstanjewetering. Dit zal leiden, zeker bij hevige regenval, tot het afstromen van oppervlaktewater naar de in dat dal gelegen bestaande bebouwing. En/of tot verhoging van de grondwaterspiegel in de kelders van de woningen vanwege de ophoging van het maaiveld elders en het waterbedeffect dat dit met zich meebrengt.
- iii. Al in eerdere overleggen met HHD, Arcadis en gemeente is gewezen op de effecten die deze maaiveldverhoging middels voorbelasting al heeft en na verdere voorbelasting nog gaat krijgen op de bestaande bebouwing langs 't Haantje, de Lange Kleiweg, Jaagpad, Pasgeldlaan en Van Hardenbroeklaan en op de voorzieningen, o.a. kinderboerderij en speeltuin, in de niet voor niets zo genoemde Drassige Driehoek.

Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vragen:

- a. Stemt het Hoogheemraadschap Delfland in met het realiseren van 5000 m³ aan watercompensatie buiten de te verhardende locatie van Pasgeld West?
- b. Zo ja, welke argumenten worden door het Hoogheemraadschap Delfland gegeven om in te stemmen met deze inbreuk op hun vaste beleid?
- c. Pasgeld Oost watert nu af via een smalle duiker in het noordoostelijk deel van het terrein. Dit wordt als niet robuust beschouwd. Om deze kwetsbare afwatering te verbeteren is in het Waterhuishoudkundigplan (WHP) voorzien in twee nieuwe duikers onder de Lange Kleiweg door naar Pasgeld West. Dit zou dan de afwatering van Pasgeld Oost via Pasgeld West bij forse stortbuien moeten garanderen. Deze duikers echter hebben diezelfde opdracht gezien vanuit Pasgeld West. Die twee duikers moeten bij een forse bui overtollig regenwater afvoeren onder de Lange Kleiweg door naar de nieuw te graven waterberging in Pasgeld Oost van 5000 m³. Het is van tweeën één. Of het water gaat van Oost naar West om te zorgen voor een robuuste afwatering van Oost. Of het water gaat van West naar Oost om te zorgen dat de enorme verharding die in West gaat plaatsvinden robuust kan afwateren. Kunt u dit toelichten?
- d. Wat is het effect op de gewenste drooglegging van de 1,5 mtr maaiveldverhoging en het waterbedeffect via de druk op de venige ondergrond die dit met zich meebrengt voor de bestaande woningen?
- e. Als mogelijke oorzaak van de wateroverlast onder de woningen van 't Haantje en het Jaagpad wordt de recente aanleg van stalen damwanden aangevoerd, althans langs het Jaagpad/van Hardenbroeklaan. De oorzaak van de druk van de voorbelasting in Pasgeld West wordt als onwaarschijnlijk betiteld. Verder onderzoek moeten deze mogelijkheden en onwaarschijnlijkheden nog aantonen. Is dat onderzoek gaande?
- f. In het overleg van de gemeente, HHD en Natuurlijk Delfland is verder onderzoek toegezegd naar de waterkwaliteit (verblijfstijden, doorstroming, Slagenlandschap als helofytenfilter). Wanneer gaat dit onderzoek plaatsvinden?
- g. De wateroverlast van de bewoners van 't Haantje moet worden voorkomen door de aanleg van een brede ringsloot rondom het bedrijfsterrein. Eerder is nog gemeld dat een dergelijke sloot die functie niet kan garanderen. In het Voorontwerp staat vermeld dat de ringsloot consequenties heeft voor de grondwaterspiegel onder de bestaande woningen, maar niet welke. Welke argumenten zijn er nu wel om de bewoners van 't Haantje gerust te stellen dat deze sloot de wateroverlast kan voorkomen?

U antwoordt dat het WHP ook nog met het hoogheemraadschap zal worden afgestemd. Daarnaast heeft het hoogheemraadschap ook een overlegreactie gegeven op het voorontwerpbestemmingsplan. Voor hun reactie en vragen bij de wateraspecten relevant

voor Pasgeld-Oost, en de beantwoording van de gemeente daarop, zie vooroverlegreactie 2. De vragen en beantwoording gaan onder meer in op het oppervlaktewatersysteem, watergangen en duikers, infiltratie, drooglegging, waterveiligheid, waterkwaliteit en volksgezondheid. Ten aanzien van de wateroverlast is het onderzoeksproces (uitgevoerd door Arcadis) gaande.

Onze reactie is dat:

- a. op het moment van dit schrijven het WHP nog niet aan het Ontwerp bestemmingsplan is toegevoegd;
- b. dat het Hoogheemraadschap stevige vragen heeft gesteld n.a.v. het Voorontwerp, die door u in de Nota van beantwoording maar ten dele worden beantwoord. Zo vraagt het waterschap om de Verordening afvoer hemelwater Rijswijk 2022 aan het gemeentelijk beleid toe te voegen. U antwoordt dat die wel wordt toegevoegd aan het beleidskader, maar in overleg met de ontwikkelaar niet zal worden uitgevoerd, omdat de anterieure overeenkomst al gesloten was. Het lijkt onwaarschijnlijk dat het waterschap met deze redenering akkoord kan gaan aangezien naar wij van het Hoogheemraadschap begrepen hebben maatregelen op het gebied van het watersysteem niet afhankelijk dan wel gekoppeld zijn aan het beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening, zoals bestemmingsplannen en daarop gebaseerde anterieure overeenkomst. In elk geval dient de besluitvorming over de bouw van woningen gebaseerd te zijn op het geldende principe van 'bodem en water sturend' en dat lijkt niet het geval te zijn op het moment dat de hemelwaterafvoer niet aan de vereisten voldoet.
- c. Het onderzoek van Arcadis over de oorzaken van al bestaande wateroverlast nog gaande is.

Ons inziens kan het bestemmingsplan pas worden vastgesteld als de effecten van de toepassing van (maatregelen uit) het WHP, de zekerheid over de beantwoording van de vragen van het Hoogheemraadschap op o.a. het gebied van de hemelwaterafvoer op basis van het principe 'bodem en water sturend' alsmede het onderzoek van Arcadis naar de oorzaken van de bestaande wateroverlast zijn afgerond en tot adequate oplossingen hebben geleid zodat omwonenden als belanghebbenden duidelijkheid krijgen over de oorzaken, risico's en aansprakelijkheid voor aantasting door wateroverlast van hun woningen als gevolg van de ontwikkeling.

7. Milieu – geur/industrielawaai: geurcirkel en plofcirkel

In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij:

- i. Op de kritische vraag van BPRC over geur in hun zienswijze op ontwerp Pasgeld West antwoordde de gemeente als volgt:

“De gemeente, BPRC en de ODH zijn hierover inmiddels in goed overleg en wordt (indien) noodzakelijk aanpassing van de vergunning ter hand genomen. Tevens is door Witteveen en Bos de beschrijving van de geursituatie geactualiseerd voor Pasgeld-west. Hieruit blijkt dat de bestemming Woongebied voor een heel klein deel tussen de 0,5 en 1,0 ouE/m³ (98-percentiel) ligt. Uit de waarden die genoemd zijn in het provinciaal beleid blijkt dat een concentratie van rond de 1,0 ouE/m³ (98- percentiel) ruim aan de omschrijving 'redelijk' voldoet, en zich dus tussen 'goed' en 'redelijk' bevindt. Verder bevindt deze waarde zich binnen het genoemde afwegingsgebied uit de vergunning en is deze lager dan de waarde die in het vigerende bestemmingsplan is gemotiveerd. Deze kwaliteit betekent daarmee een aanvaardbaar geurhinderniveau voor Pasgeld-West.”

- ii. Over industrielawaai m.b.t. BPRC antwoordde de gemeente als volgt:

“Voor wat betreft industrielawaai wordt een belasting van 50 dB in plaats van 45 dB op de toekomstige woonbebouwing acceptabel geacht, vanwege de omgevingskenmerken.”

Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vragen:.

- a. Zijn de geurberekeningen er al voor Pasgeld Oost, waarvan de bestemming Woongebied immers naar wij aannemen ook binnen de 98-percentiel-geurcontour ligt?
- b. Geldt het antwoord van de gemeente over industrielawaai ook voor Pasgeld Oost?

U antwoordt dat:

- a. In de onderbouwing van het bestemmingsplan Pasgeld-Oost staat vermeld dat 1,0 ou/m³ een aanvaardbaar hinderniveau is.
- b. Uit beoordeling van ODH (27-09-2022) blijkt dat het geluidonderzoek van LBP (2019) voldoet, maar niet voldoende is als beoordeling voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat; “er zal dan nog moeten worden gekeken naar de verkeersaantrekkende werking van de inrichting en de piekgeluiden tijdens de dagperiode.” uit beoordeling van ODH (27-09-2022) blijkt dat het geluidonderzoek van LBP (2019) voldoet, maar niet voldoende is als beoordeling voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat; “er zal dan nog moeten worden gekeken naar de verkeersaantrekkende werking van de inrichting en de piekgeluiden tijdens de dagperiode.”

Onze reactie is dat:

- a. Het Biomedical Primate Research Center (**BPRC**) heeft in zijn beroep bij de Raad van State over het Bestemmingsplan Pasgeld West laten weten niet akkoord te kunnen gaan met het bouwen van woningen binnen de zogenaamde geurcirkel zowel in Pasgeld West als in Pasgeld Oost.
- b. Uit uw antwoord over het industrielawaai begrijpen wij dat ODH verder onderzoek naar de verkeersaantrekkende werking en piekgeluiden noodzakelijk acht.

Ons inziens is vaststelling van het bestemmingsplan door uw raad pas mogelijk als duidelijk is of het beroep van BPRC bij de Raad van State al dan niet slaagt en dat het door ODH gevraagde lawaaionderzoek heeft geleid tot maatregelen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Wij voegen hier nog aan toe dat inmiddels TNO eveneens beroep heeft aangetekend bij de Raad van State m.b.t. de zogenaamde plofcirkel. TNO wenst haar rechten in deze niet zonder meer op te geven. In het beroep wordt duidelijk dat de plofcirkel raakt aan de noordrand van de beoogde woningbouw in Pasgeld Oost. Hiervoor geldt ons inziens hetzelfde als voor het beroep van BPRC.

8. Veiligheid - aardgasleidingen

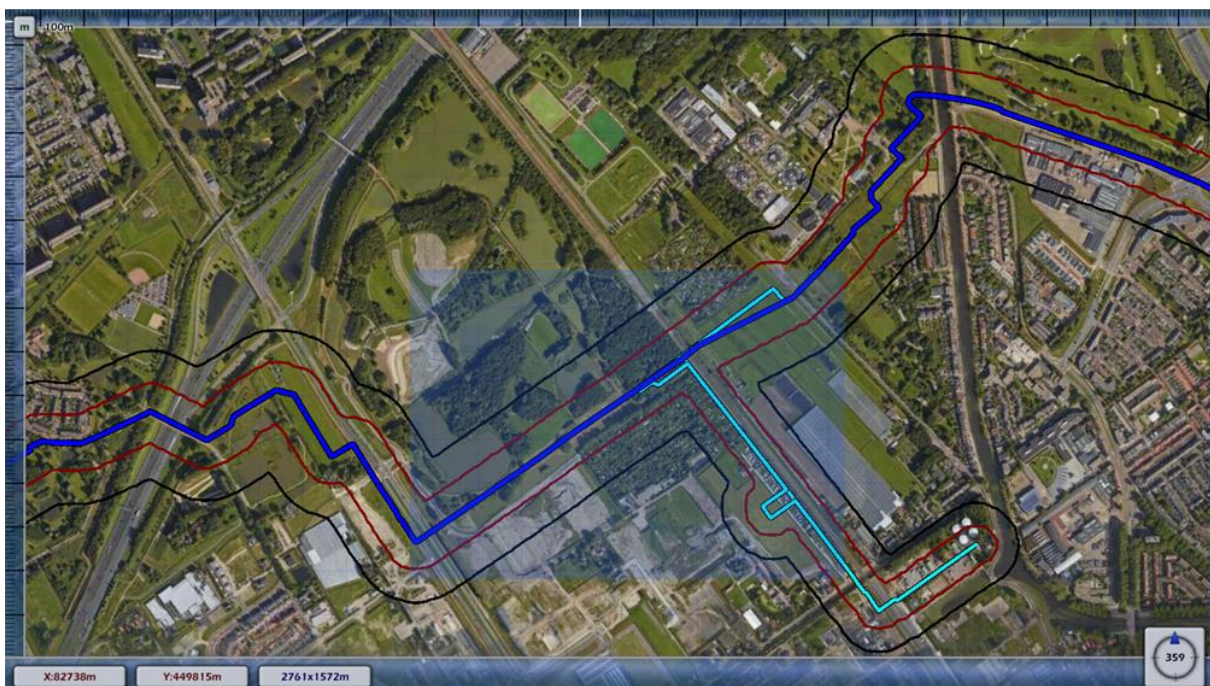
In onze reactie op het Voorontwerp stelden wij:

- i. Door KuiperCompagnons wordt het volgende gesteld in hun Aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling – Bestemmingsplan “Pasgeld-Oost” (30 maart 2023):

“Externe veiligheid Met het bestemmingsplan worden geen nieuwe risicobronnen mogelijk gemaakt. Het plan heeft zodoende geen negatieve effecten op de omgeving ten aanzien van externe veiligheid. Wel is voorzien in de ontwikkeling van nieuwe kwetsbare objecten, namelijk woningen. In de omgeving van het plangebied zijn verschillende risicobronnen aanwezig. In het kader van de voorgenomen ontwikkelingen heeft KuiperCompagnons daarom een onderzoek naar het aspect externe veiligheid uitgevoerd. In relatie tot de relevante risicobronnen zijn hierin het plaatsgebonden risico, groepsrisico en de aspecten zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid beschouwd. Op basis daarvan is geconcludeerd dat het

aspect externe veiligheid geen belemmering vormt voor de ontwikkelingen in het bestemmingsplan.”

- ii. Bij de bijlagen bij het Voorontwerp Pasgeld West bevindt zich het rapport Externe veiligheid aardgasleidingen /Rijswijk Buiten - Pasgeld West, 2 maart 2022 van de Adviesgroep AVIV BV. Hier verder aangeduid als AVIV. AVIV handelt over het zogenaamde letaliteitsrisico binnen het invloedsgebied van de in het plangebied aanwezige gasleidingen. Het invloedsgebied is het gebied tussen de risicovolle inrichting en de 1% letaliteitsgrens. De 1% letaliteitsgrens is de afstand waarbij, in geval van het optreden van een groot ongeluk, 1% van de in het invloedsgebied aanwezige onbeschermden personen komt te overlijden. Voor de 100% letaliteitsgrens geldt dat hierbinnen 100% van de personen komen te overlijden.
- iii. In figuur 6 van het rapport QRA Arcadis (bijlage bij bestemmingsplan Pasgeld West) zijn de 1% (zwarte lijn) en 100% (rode lijn) letaliteitsgrenzen te zien.

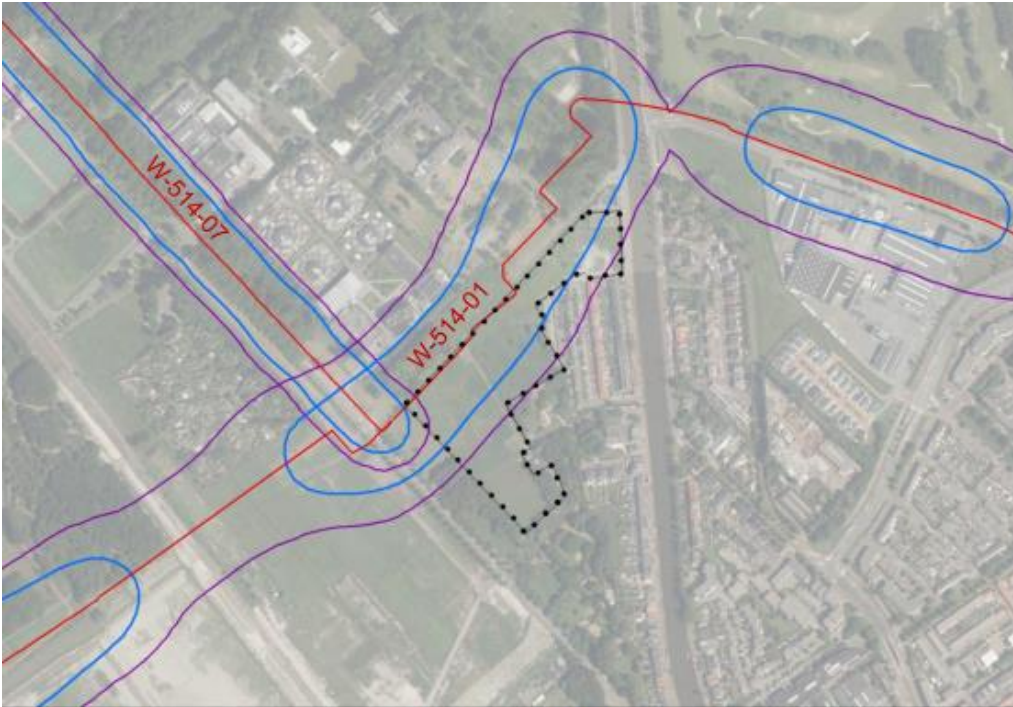

Legenda	
Leidingen	
Leiding W-514-01 exclusief verlegging	
Overige leidingen	
Contouren	
1%-letaliteitsgrens	
100%-letaliteitsgrens	

Figuur 6 p 13 QRA Arcadis: De invloedsgebieden van de leidingen

- iv. In Afbeelding 4.2. uit het Voorontwerp pasgeld Oost afkomstig uit het onderzoek van KuiperCompagnons lijkt een andere positionering van de letaliteitsgrenzen voort te vloeien dan die uit de hierboven afgebeelde kaart uit het rapport van QRA Arcadis.

Ook is waar te nemen dat de hogedrukgasleiding van de Gasunie W-514-01 ligt binnen de begrenzing van de voorgenomen ontwikkeling Pasgeld Oost.

afbeelding 4.2: Plaatsgebonden risico voor gasleidingen W-514-01 en W-514-07.

Afbeelding 4.2.uit Voorontwerp Pasgeld Oost

Op grond van deze overwegingen stelden wij de volgende vragen:

- a. Komt het gestelde door KuiperCompagnons in hun Aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling over externe veiligheid overeen met de feiten uit de rapporten AVIV en QRA/Arcadis?
- b. Hoe verklaart u het verschil tussen de afbeeldingen in de rapporten QRA Arcadis en KuiperCompagnons?
- c. Is de bouw van woningen vrijwel bovenop de hogedrukgasleiding W-514-01 verantwoord?
- d. Op welke wijze gaat u, gezien het advies van de Veiligheidsregio Haaglanden de toekomstige bewoners van de woningen aan de noordzijde van het plan voorbereiden op calamiteiten?
- e. Moeten wij er van uitgaan dat binnen de rode 100% letaliteitslijnen (zie figuur 6 QRA Arcadis) niet gebouwd kan worden?
- f. Vormen de 100% letaliteitsgrenzen tevens ook de grenzen van de als groen bestemde Parkloper alhier?
- g. Waarom zijn de 100% letaliteitsgrenzen niet op de plankaart aangegeven?
- h. In het Ontwerp Pasgeld West onderdeel Externe veiligheid wordt het volgende gesteld: "Het groepsrisico overschrijdt de oriëntatiewaarde niet, en neemt niet toe of blijft kleiner dan 10% van de oriëntatiewaarde. Zodoende kan volstaan worden met een beperkte verantwoording van het groepsrisico." In AVIV staat dit niet. In AVIV staat dat het groepsrisico 10% van de oriëntatiewaarde bedraagt. In dat geval kan toch niet worden volstaan met een beperkte verantwoording van het groepsrisico?
- i. In het Ontwerp Pasgeld West onderdeel Externe veiligheid staat: "In het onderzoek zijn de onderdelen waaruit deze verantwoording dient te bestaan nader beschreven." In AVIV staan de onderdelen van deze verantwoording geenszins genoemd. Kan deze verantwoording in het Ontwerp Pasgeld Oost worden opgenomen, gezien het belang voor de veiligheid i.v.m. de ligging van de woningen en de fiets- en wandelpaden?

U antwoordt dat de QRA in het kader van het bestemmingsplan voor Pasgeld-West is opgesteld door AVIV. Die verantwoording houdt rekening met de aanwezige bronnen, waaronder eerder gerealiseerde leidingen waar het Arcadis rapport op ziet (leiding W-514-01 en leiding W-514-10). Voor het bestemmingsplan Pasgeld-Oost heeft KuiperCompagnons een onderzoek naar het aspect externe veiligheid uitgevoerd, met een kwantitatieve risicoanalyse (QRA) voor de leidingen W-514-01 en W-514-07 (bijlage 5). In de toelichting en de aanmeldnotitie voor Pasgeld-Oost wordt daarom alleen verwezen naar het laatstgenoemde onderzoek. De PR 10-7 en PR 10-8 contouren uit het rapport van KuiperCompagnons zijn iets anders dan de 1% en 100% letaliteitszones uit het rapport van Arcadis waarnaar wordt verwezen. Dit is niet met elkaar te vergelijken. De 100% letaliteitsgrens is in het rapport van KuiperCompagnons inderdaad niet opgenomen als afbeelding, wel zijn deze zones genoemd in tabel 6.1. Deze grenzen zijn standaardafstanden op basis van diameter en druk van de gasleiding. De 1% letaliteitsgrens is gelijk aan het invloedsgebied. De 100% letaliteitsgrens is 70 meter aan weerszijden van de leiding. Hierbinnen kan wel gebouwd worden. Binnen de belemmeringsstrook van 4 meter kan niet worden gebouwd, hetzelfde geldt voor PR 10-6 contouren. PR 10-6 contouren zijn echter niet aanwezig langs de onderzochte leidingen. De belemmeringsstrook en PR 10-6 contouren dienen dan ook op de verbeelding te worden opgenomen, voor 100% letaliteitsgrenzen geldt dat niet en wordt dat vrijwel nooit gedaan. Daar waar een gasleiding en belemmeringsstrook door het plangebied loopt wordt de dubbelbestemming 'Leiding – Gas' opgenomen in verbeelding en regels. Ter plaatse van deze gronden kan alleen worden gebouwd als er afstemming heeft plaatsgevonden met de leidingbeheerder en er geen onevenredige afbreuk gedaan wordt aan de belangen van en de veiligheidssituatie rond de betreffende leiding. Dit bestemmingsplan heeft betrekking op Pasgeld-Oost, en niet op Pasgeld-West (met bijbehorende verantwoording van het groepsrisico). In het kader van de ontwikkeling in Pasgeld-Oost is in het onderzoek van KuiperCompagnons een verantwoording van het groepsrisico opgenomen (bijlage 5, hoofdstuk 6). Daarin wordt onder meer ingegaan op de mogelijkheden tot zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid bij calamiteiten. De adviezen en maatregelen van de VRH zijn in de toelichting beschreven, en worden meegenomen bij de verdere uitwerking van de bouwplannen en inrichting van het plangebied.

Onze reactie is dat:

- a. Uw antwoord beantwoordt in onvoldoende mate de vraag naar waarom er voor de beoordeling in West is gekozen voor de methode AVIV en QRA/Arcadis en in Oost voor KuiperCompagnons en waarom de rapportage van AVIV en QRA/Arcadis niet ook aan het Ontwerp Pasgeld Oost zijn toegevoegd.
- b. Zie a.
- c. Hier zegt u dat ter plaatse van deze gronden alleen kan worden gebouwd als er afstemming heeft plaatsgevonden met de leidingbeheerder. Hierbij vermelden wij dat uit de vooroverlegreactie van de Gasunie niet blijkt dat dit vooroverleg heeft plaatsgevonden. Niet wat betreft het bouwen ter plaatse van deze gronden en evenmin over de daar in het bestemmingsplan Pasgeld West beoogde aanpassingen aan de waterstructuur. Welke situatie ontstaat er als in het overleg met de Gasunie wordt vastgesteld dat er wel onevenredige afbreuk gedaan wordt aan de belangen van en de veiligheidssituatie rond de betreffende leiding?

Overigens is ook hier het geconstateerde gebrek aan consistentie aan de orde, want in plaats van uw veelal gebruikelijke antwoord dat deze strook buiten de grenzen van het bestemmingsplan Pasgeld Oost valt, gaat de gemeente in dit geval wel in op de zienswijze van de Gasunie om even later weer te beargumenteren dat dit bestemmingsplan betrekking heeft op Pasgeld-Oost, en niet op Pasgeld-West (met bijbehorende verantwoording van het groepsrisico).

Het opnemen van de ontbrekende aardgastransportleiding op de verbeelding achten wij een goede zaak. Hierbij dient volgens ons ook het tracé van Warmtelinq (Gasunie) in de verbeelding te worden opgenomen evenals de Stevin-hoogspanningsleiding naast de water- en groencompensatie en fiets- en wandelpaden. Daarmee ontstaat voor uw raad een volledig overzicht van de configuratie in deze leidingenstraat annex Parkloper annex ecologische en recreatieve zone, waarbij wij ons afvragen of al deze functies hier wel op een passende wijze kunnen worden ingepropt.

e. U antwoordt dat binnen de 100% letaliteitsgrenzen (dus binnen het gebied van 70 meter van de leiding waarbinnen bij een calamiteit 100% sterfte zal optreden) wel mag worden gebouwd. Geldt dit expliciet ook voor woningen?

g. In figuur 6 QRA/Arcadis worden de 100% letaliteitsgrenzen wel aangegeven. Waarom ze niet in de verbeelding worden opgenomen wordt niet beargumenteerd anders dan dat het niet gebruikelijk is.

h. Onze vraag wordt voor zover wij kunnen beoordelen niet beantwoord.

i. Onze vraag wordt voor zover wij kunnen beoordelen niet beantwoord.

Ons inziens kan het bestemmingsplan Pasgeld Oost pas worden vastgesteld als genoemde opmerkingen, vragen en constatering van een adequate reactie zijn voorzien.

Algehele conclusie

Ons inziens kan het bestemmingsplan Pasgeld Oost door uw raad pas worden vastgesteld als genoemde opmerkingen, vragen en constatering van een adequate reactie zijn voorzien.

Wij lichten onze zienswijze zo nodig graag mondeling toe en zijn immer bereid tot overleg.

Met vriendelijke groet,

Voorzitter
Geert van Poelgeest

Coördinator Natuurbescherming
Huub van 't Hart

Voorzitter Stichting Pasgeld Natuurlijk
Ernst Hoyer

Penningmeester Stichting Pasgeld Natuurlijk
Ben Mulder